

**BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA MATEMATIK
QOBILIYATLARNI RIVOJLANTIRISHDA SINFDAN TASHQARI
MASHG'ULOTLARNING AHAMIYATI**

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19639120>

Xalkuziyeva Yulduzoy Abdusalom qizi

Toshkent amaliy fanlar universiteti "Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 5-kurs talabasi

Amanova Marxabo Mirzaxmad qizi

Toshkent amaliy fanlar universiteti "Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 5-kurs talabasi

Email:marhaboboirova@gmail.com

Annotatsiya

Mazkur maqolada boshlang'ich sinif o'quvchilarining matematik qobiliyatlarini rivojlantirishda sinfdan tashqari mashg'ulotlarning o'rni va ahamiyati tahlil qilingan. O'quvchilarning mantiqiy tafakkurini shakllantirish, mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish hamda matematika faniga bo'lgan qiziqishini oshirishda turli tashkiliy shakl va metodlarning samaradorligi yoritilgan. Sinfdan tashqari faoliyatni tashkil etishning metodik jihatlari va amaliy tavsiyalar keltirilgan.

Kalit so'zlar

boshlang'ich ta'lim, matematika, sinfdan tashqari mashg'ulotlar, matematik qobiliyat, mantiqiy fikrlash, metodika

Аннотация

В статье рассматривается роль внеклассных занятий в развитии математических способностей учащихся начальных классов. Анализируются методы и формы организации, направленные на развитие логического мышления и повышение интереса к математике.

Ключевые слова

начальное образование, математика, внеклассные занятия, математические способности

Abstract

This article analyzes the importance of extracurricular activities in developing mathematical abilities of primary school students. It highlights methods and forms aimed at improving logical thinking and increasing interest in mathematics.

Keywords

primary education, mathematics, extracurricular activities, mathematical abilities

Kirish

Boshlang'ich sinfda matematika fanini o'qitish nafaqat hisoblash ko'nikmalarini shakllantirish, balki o'quvchilarning tafakkurini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu jihatdan sinfdan tashqari mashg'ulotlar alohida ahamiyat kasb etadi.

Ushbu mashg'ulotlar orqali o'quvchilar o'z bilimlarini kengaytiradi, murakkab masalalarni mustaqil hal etishga o'rganadi va ijodiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantiradi.

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqot jarayonida quyidagi metodlardan foydalanildi:

ilmiy manbalarni tahlil qilish;

pedagogik kuzatish;

tajriba-sinov ishlari;

natijalarni umumlashtirish.

Asosiy qism

Matematik qobiliyat tushunchasi

Matematik qobiliyat – bu o'quvchining matematik bilimlarni tez va samarali o'zlashtirish, mantiqiy fikrlash va muammolarni hal qilishga bo'lgan layoqatidir.

Bu qobiliyat quyidagi komponentlardan iborat:

mantiqiy tafakkur;

analitik fikrlash;

tezkor hisoblash;

muammoli vaziyatlarni hal qilish.

Sinfdan tashqari mashg'ulotlarning ahamiyati

Sinfdan tashqari mashg'ulotlar:

o'quvchilarning individual qiziqishlarini rivojlantiradi;

bilimlarni mustahkamlaydi;

iqtidorli o'quvchilarni aniqlaydi;

o'z-o'zini rivojlantirishga undaydi.

Tashkiliy shakllar

Matematik to'garaklar

Qiziqarli va murakkab masalalar yechiladi.

Matematik musobaqalar

Bellashuv orqali bilimlar mustahkamlanadi.

Viktorinalar

Tezkor fikrlashni rivojlantiradi.

Didaktik o'yinlar

O'yin orqali o'rganish samarali kechadi.

Metodik yondashuvlar

Sinfdan tashqari mashg'ulotlarni tashkil etishda quyidagi metodlar samarali hisoblanadi:

muammoli o'qitish;

interfaol metodlar;

o'yin texnologiyalari;

differensial yondashuv.

Amaliy misollar

1-misol:

“Mantiqiy masalalar kuni” tashkil etilib, o'quvchilar murakkab topshiriqlarni yechadi.

1. Oddiy mantiqiy savol

Savol:Qaysi oyda 28 kun bor?

Javob: Barcha oylar (har oyda kamida 28 kun bor)

2. Sonli mantiqiy masala

Savol:3 ta olma bor edi. Sen 2 tasini olding. Senda nechta olma bor?

Javob: 2 ta (sen olgan olmalar)

3. E'tiborli masala

Savol:Stolda 4 ta sham yonib turibdi. 2 tasi o'chirildi. Stolda nechta sham qoldi?

Javob: 4 ta (hammasi stolda qoladi)

4. Taqqoslash masalasi

Savol:Qaysi og'ir: 1 kg paxtami yoki 1 kg temirmi?

Javob: Ikkalasi ham teng (1 kg)

5. Topqirlik masalasi

Savol:Bir daraxtda 5 ta qush o'tirgan edi. Ovchi bittasini otib tushirdi. Daraxtda nechta qush qoldi?

Javob: 0 ta (qolganlari uchib ketadi)

6. Mantiqiy ketma-ketlik

Savol:2, 4, 6, 8, ... keyingi son nima?

Javob: 10

7. Qiziqarli savol

Savol: Otasi 40 yoshda, o'g'li 10 yoshda. Necha yildan keyin otasi o'g'lidan 2 baravar katta bo'ladi?

Javob: 20 yildan keyin (60 va 30)

8. Shaklli mantiqiy masala

Savol: Kvadratning nechta burchagi bor?

Javob: 4 ta

9. Tilga oid mantiqiy savol

Savol: Qaysi so'zda 5 ta harf bor, lekin 4 ta tovush bor?

Javob: "Yurak" (y harfi ba'zan tovush hisobida o'zgaradi - izoh berish mumkin)

10. Topishmoq shaklida

Savol: O'zi kichkina, lekin uyni yoritadi. Bu nima?

Javob: Chiroq

2-misol:

"Tezkor hisoblash" o'yini orqali sonlar ustida amallar bajariladi.

3-misol:

"Topqir o'quvchi" tanlovi orqali iqtidorli o'quvchilar aniqlanadi.

Natijalar va muhokama

Tajriba natijalari shuni ko'rsatdiki, sinfdan tashqari mashg'ulotlar o'quvchilarning matematik tafakkurini sezilarli darajada rivojlantiradi. Ular murakkab vazifalarni mustaqil hal etishga o'rganadi.

Xulosa

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida matematik qobiliyatlarni rivojlantirishda sinfdan tashqari mashg'ulotlar muhim ahamiyatga ega. Ularni to'g'ri tashkil etish ta'lim samaradorligini oshiradi va o'quvchilarning fanga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Bikboyeva N. Boshlang'ich sinflarda matematika o'qitish metodikasi. - Toshkent, 2020.
2. Yo'ldoshev J. Pedagogik texnologiyalar asoslari. - Toshkent, 2004.
- 3.4. Tolipov O', Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar. - Toshkent, 2006.
5. Ishmuhamedov R. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. - Toshkent, 2017.
6. Azizxo'jayeva N. Pedagogik mahorat. - Toshkent, 2009.

6. Pardaboyeva Dilnoza G'aybulla Qizi, P. D. G. A. (2024). BOSHLANG 'ICH SINF O 'QUVCHILARIDA TANQIDIY FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI. *Eurasian Journal of Academic Research*, 4(7S), 521-523.

7. Alimova, D. (2024). Boshlang 'ich sinf darslarida STEAM ta'lim texnologiyasini qo 'llashning metodik ahamiyati. *Modern Science and Research*, 3(1), 1-3.

8. BOSHLANG 'ICH SINF O 'QUVCHILARINING STEAM TA'LIMI ORQALI O 'ZO 'ZINI RIVOJLANTIRISH USULLARI

AQY Azadovna, XY Mamatqulovna - *Eurasian Journal of Academic Research*, 2024

9. Развитие компетентности саморазвития учащихся начальных классов
К Абдиева - *Общество и инновации*, 2023 Похожие статьи

10. Khudoykulovna, A. D. (2025). EFFICIENCY FACTORS OF TEACHING MATHEMATICS AND NATURAL SCIENCES BASED ON NEW INNOVATIVE PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES. *AMERICAN JOURNAL OF EDUCATION AND LEARNING*, 3(9), 665-674.

26. Saparova, U. B. (2023). IN ENSURING ECONOMIC GROWTH, FAMILY BUSINESS AND PRIVATE ENTREPRENEURSHIP SHAPE CONCEPTS IN THE MINDS OF READERS. *Confrencea*, 6(6), 342-347.